

Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (δεύτερο τμήμα)

της 4ης Ιουλίου 2019*

«Προδικαστική παραπομπή – Περιβάλλον – Απόβλητα – Μεταφορές – Κανονισμός (ΕΚ) 1013/2006 – Άρθρο 2, σημείο 1 – Οδηγία 2008/98/ΕΚ – Άρθρο 3, σημείο 1 – Έννοιες της “μεταφοράς αποβλήτων” και των “αποβλήτων” – Παρτίδα προϊόντων προοριζόμενων αρχικώς για λιανική πώληση, τα οποία επιστράφηκαν από τους καταναλωτές ή κατέστησαν περιττά στη σειρά προϊόντων του πωλητή»

Στην υπόθεση C-624/17,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το *Gerechtshof Den Haag* (εφετείο Χάγης, Κάτω Χώρες) με απόφαση της 22ας Σεπτεμβρίου 2017, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 6 Νοεμβρίου 2017, στο πλαίσιο ποινικής διαδικασίας κατά της

Tronex BV,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (δεύτερο τμήμα),

συγκείμενο από τους A. Arabadjiev (εισηγητή), πρόεδρο τμήματος, T. von Danwitz και C. Vajda, δικαστές,

γενική εισαγγελέας: J. Kokott

γραμματέας: M. Ferreira, κύρια διοικητική υπάλληλος,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ’ ακροατηρίου συζητήσεως της 12ης Δεκεμβρίου 2018,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

- η Tronex BV, εκπροσωπούμενη από τον R. G. J. Laan, advocaat,
- η *Oopenbaar Ministerie*, εκπροσωπούμενη από τους W. J. V. Spek και L. Boogert,
- η Ολλανδική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τις M. K. Bulterman, A. M. de Ree και C. S. Schillemans,
- η Αυστριακή Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον G. Hesse,
- η Νορβηγική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον C. Anker και την I. Meinich,
- η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τους E. Manhaeve και F. Thiran, καθώς και από την E. Sanfrutos Cano,

* Γλώσσα διαδικασίας: η ολλανδική.

αφού άκουσε τη γενική εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις της κατά τη συνεδρίαση της 28ης Φεβρουαρίου 2019,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- 1 Η αίτηση προδικαστικής απόφασης αφορά την ερμηνεία του άρθρου 2, σημείο 1, του κανονισμού (ΕΚ) 1013/2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 14ης Ιουνίου 2006, για τις μεταφορές αποβλήτων (ΕΕ 2006, L 190, σ. 1), σε συνδυασμό με το άρθρο 3, σημείο 1, της οδηγίας 2008/98/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 19ης Νοεμβρίου 2008, για τα απόβλητα και την κατάργηση ορισμένων οδηγιών (ΕΕ 2008, L 312, σ. 3).
- 2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο ποινικής διαδικασίας κατά της εταιρίας Tronex BV, η οποία δώκεται διότι μετέφερε παρτίδα αποβλήτων από τις Κάτω Χώρες στην Τανζανία, κατά παράβαση των διατάξεων του κανονισμού 1013/2006.

Το νομικό πλαίσιο

Το δίκαιο της Ένωσης

- 3 Το άρθρο 1 του κανονισμού 1013/2006 ορίζει:

«1. Ο παρών κανονισμός θεσπίζει διαδικασίες και καθεστώτα ελέγχου για τις μεταφορές αποβλήτων, ανάλογα με την προέλευση, τον προορισμό και το δρομολόγιο της μεταφοράς, τον τύπο των μεταφερομένων αποβλήτων και τον τύπο επεξεργασίας στον οποίο πρόκειται να υποβληθούν τα απόβλητα στον προορισμό τους.

2. Ο παρών κανονισμός εφαρμόζεται στις μεταφορές αποβλήτων:

[...]

γ) τα οποία εξάγονται από την Κοινότητα σε τρίτες χώρες:

[...]».
- 4 Το άρθρο 2 του κανονισμού αυτού προβλέπει τα εξής:

«Για τους σκοπούς του παρόντος κανονισμού, νοούνται ως:

 - 1) “απόβλητα”, τα απόβλητα όπως ορίζονται με το άρθρο 1, παράγραφος 1, στοιχείο α’, της οδηγίας 2006/12/ΕΚ [του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 5ης Απριλίου 2006, περί των στερεών αποβλήτων (ΕΕ 2006, L 114, σ. 9)]:

[...]

35) “παράνομη μεταφορά”, κάθε μεταφορά αποβλήτων που πραγματοποιείται:

 - α) χωρίς κοινοποίηση προς όλες τις οικείες αρμόδιες αρχές σύμφωνα με τον παρόντα κανονισμό·
 - ή
 - β) χωρίς τη συγκατάθεση των οικείων αρμόδιων αρχών σύμφωνα με τον παρόντα κανονισμό·

[...]

[...]».

- 5 Το άρθρο 3, παράγραφος 1, του εν λόγω κανονισμού έχει ως εξής:

«Οι μεταφορές των ακόλουθων αποβλήτων υπόκεινται στη διαδικασία της προηγούμενης γραπτής κοινοποίησης και συγκατάθεσης, κατά τα οριζόμενα από τις διατάξεις του παρόντος τίτλου:

α) εάν προορίζονται για εργασίες διάθεσης:

όλα τα απόβλητα·

[...]».

- 6 Η οδηγία 2006/12 ορίζει στο άρθρο 1, παράγραφος 1, στοιχείο α', την έννοια του «αποβλήτου». Η οδηγία 2008/98, δυνάμει του άρθρου της 41, πρώτο εδάφιο, κατήργησε και αντικατέστησε την οδηγία 2006/12, με ισχύ από τις 12 Δεκεμβρίου 2010. Κατά το άρθρο 41, τρίτο εδάφιο, της οδηγίας 2008/98, σε συνδυασμό με το παράρτημά της V, οι παραπομπές στο άρθρο 1, παράγραφος 1, στοιχείο α', της οδηγίας 2006/12 πρέπει να θεωρούνται στο εξής ως παραπομπές στην έννοια του «αποβλήτου» του άρθρου 3, σημείο 1, της οδηγίας 2008/98.

- 7 Το άρθρο 3 της οδηγίας 2008/98 προβλέπει:

«Για τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας, ισχύουν οι ακόλουθοι ορισμοί:

1) “απόβλητα”: κάθε ουσία ή αντικείμενο το οποίο ο κάτοχός του απορρίπτει ή προτίθεται ή υποχρεούται να απορρίψει,

[...]».

Το ολλανδικό δίκαιο

- 8 Κατά το άρθρο 10.60, δεύτερο εδάφιο, του Wet houdende regelen met betrekking tot een aantal algemene onderwerpen op het gebied van de milieuhygiëne (Wet Milieubeheer) [νόμου περί κανόνων σχετικά με ορισμένα ζητήματα γενικής φύσεως στον τομέα της ποιότητας του περιβάλλοντος (νόμος περί προστασίας του περιβάλλοντος)], της 13ης Ιουνίου 1979 (Stb. 1979, αριθ. 442), απαγορεύεται η τέλεση πράξεων, όπως οι οριζόμενες στο άρθρο 2, σημείο 35, του κανονισμού 1013/2006.
- 9 Η παράβαση της απαγόρευσης αυτής συνιστά, κατά το άρθρο 1a, σημείο 1, του Wet houdende vaststelling van regelen voor de opsporing, de vervolging en de berechting van economische delicten (νόμου περί θεσπίσεως κανόνων για τη διερεύνηση, δίωξη και εκδίκαση οικονομικών εγκλημάτων), της 22ας Ιουνίου 1950 (Stb. 1950, αριθ. 258), οικονομικό έγκλημα, το οποίο τιμωρείται κατά το άρθρο 6 του ανωτέρω νόμου.

Η διαφορά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

- 10 Το αιτούν δικαστήριο, το Gerechtshof Den Haag (εφετείο Χάγης, Κάτω Χώρες), επιλήφθηκε έφεσης που άσκησε η Tronex, η οποία δραστηριοποιείται στον τομέα του χονδρικού εμπορίου μη διοχετευμένων στην αγορά παρτίδων ηλεκτρονικών προϊόντων, κατά απόφασης του rechtbank Rotterdam (πρωτοβάθμιου περιφερειακού δικαστηρίου Ρότερνταμ, Κάτω Χώρες). Το εν λόγω δικαστήριο επέβαλε πρωτοδίκως στην Tronex πρόστιμο με αναστολή λόγω της φερόμενης μεταφοράς αποβλήτων κατά παράβαση των διατάξεων του κανονισμού 1013/2006. Στις 10 Φεβρουαρίου 2014 διαπιστώθηκε ότι η εταιρία αυτή σκόπευε να μεταφέρει μια παρτίδα ηλεκτρικών ή ηλεκτρονικών

συσκευών (στο εξής: επίμαχη παρτίδα) σε τρίτον εγκατεστημένο στην Τανζανία. Η επίμαχη παρτίδα, η οποία αγοράστηκε έναντι 2 396,01 ευρώ, αποτελούνταν από ηλεκτρικούς βραστήρες, ατμοσίδερα, ανεμιστήρες και ξυριστικές μηχανές. Οι συσκευές βρίσκονταν, κατά το μεγαλύτερο μέρος τους, στην αρχική συσκευασία τους, αλλά ορισμένες ήταν χωρίς συσκευασία. Επρόκειτο, αφενός, για εμπορεύματα που επιστράφηκαν από καταναλωτές βάσει της εγγυήσεως του προϊόντος και, αφετέρου, για εμπορεύματα τα οποία, για παράδειγμα, τα είχε αφαιρέσει από τη σειρά προϊόντων του ο πωλητής κατόπιν μεταβολής της σειράς αυτής. Επιπλέον, ορισμένες συσκευές ήταν ελαττωματικές. Η μεταφορά πραγματοποιήθηκε χωρίς την κοινοποίηση ή τη συγκατάθεση που διαλαμβάνεται στον κανονισμό 1013/2006.

- 11 Ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, η Openbaar Ministerie (εισαγγελική αρχή, Κάτω Χώρες) προβάλλει ότι οι συσκευές που περιλαμβάνονταν στην επίμαχη παρτίδα δεν ήταν πλέον κατάλληλες για κανονική πώληση προς τους καταναλωτές, οπότε οι προμηθευτές της Tronex αποφάσισαν να τις «απορρίψουν». Επρόκειτο, ως εκ τούτου, για «απόβλητα», κατά την έννοια του άρθρου 3, σημείο 1, της οδηγίας 2008/98. Το γεγονός ότι οι συσκευές αυτές εξακολουθούσαν να έχουν υπολειμματική αξία και ότι η Tronex πράγματι κατέβαλε ένα ποσό για αυτές δεν ασκεί επιρροή συναφώς. Συνεπώς, η μεταφορά της παρτίδας αυτής «αποβλήτων» προς τρίτον εγκατεστημένο στην Τανζανία έπρεπε να πληροί τις απαιτήσεις του κανονισμού 1013/2006.
- 12 Η Tronex αμφισβητεί τον χαρακτηρισμό ως «αποβλήτων», εκ μέρους της εισαγγελικής αρχής, των συσκευών της επίμαχης παρτίδας. Οι προμηθευτές της εν λόγω εταιρίας δεν «απέρριψαν» τις συσκευές αυτές, κατά την έννοια του άρθρου 3, παράγραφος 1, της οδηγίας 2008/98, αλλά τις πώλησαν σε αυτήν ως κανονικά εμπορεύματα με συγκεκριμένη αξία στην αγορά.
- 13 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Gerechtshof Den Haag (εφετείο Χάγης, Κάτω Χώρες) αποφάσισε να αναστείλει τη διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα εξής προδικαστικά ερωτήματα:

- «1) α) Δύναται ο έμπορος λιανικής ο οποίος αναπέμπει στον προμηθευτή του (δηλαδή στον εισαγωγέα, στον έμπορο χονδρικής, στον διανομέα, στον κατασκευαστή ή σε άλλο πρόσωπο από το οποίο ο έμπορος λιανικής απέκτησε το αντικείμενο), βάσει της υφιστάμενης συμβάσεως μεταξύ του εμπόρου λιανικής και του προμηθευτή, ένα αντικείμενο που επιστράφη από καταναλωτή ή ένα αντικείμενο που κατέστη περιττό στη σειρά πώλησεως των προϊόντων, να θεωρηθεί ως κάτοχος που απορρίπτει το αντικείμενο, κατά την έννοια του άρθρου 3, σημείο 1, της [οδηγίας 2008/98];
- β) Έχει σημασία για την απάντηση στο [πρώτο ερώτημα], [υπό α'), αν πρόκειται για αντικείμενο που παρουσιάζει εύκολα επιδιορθώσιμη δυσλειτουργία ή ελάττωμα;
- γ) Έχει σημασία για την απάντηση στο [πρώτο ερώτημα], [υπό α'), αν πρόκειται για αντικείμενο που παρουσιάζει δυσλειτουργία ή ελάττωμα τέτοιας εκτάσεως ή σοβαρότητας ώστε, ως εκ τούτου, το αντικείμενο αυτό να μην είναι πια κατάλληλο ή χρήσιμο για τον αρχικό προορισμό του;
- 2) α) Δύναται ο έμπορος λιανικής ή ο προμηθευτής ο οποίος μεταπωλεί σε αγοραστή (μη διοχετευμένων [στην αγορά] παρτίδων) αντικείμενο που επιστράφη από καταναλωτή ή που κατέστη περιττό στη σειρά πώλησεως των προϊόντων να θεωρηθεί ως κάτοχος που απορρίπτει το αντικείμενο, κατά την έννοια του άρθρου 3, σημείο 1, της [οδηγίας 2008/98];
- β) Έχει σημασία για την απάντηση στο [δεύτερο ερώτημα], [υπό α'), το ύψος του τιμήματος που ο αγοραστής παρτίδων πρέπει να καταβάλει στον έμπορο λιανικής ή στον προμηθευτή;
- γ) Έχει σημασία για την απάντηση στο [δεύτερο ερώτημα], [υπό α'), αν πρόκειται για αντικείμενο που παρουσιάζει εύκολα επιδιορθώσιμη δυσλειτουργία ή ελάττωμα;
- δ) Έχει σημασία για την απάντηση στο [δεύτερο ερώτημα], [υπό α'), αν πρόκειται για αντικείμενο που παρουσιάζει δυσλειτουργία ή ελάττωμα τέτοιας εκτάσεως ή σοβαρότητας ώστε το αντικείμενο αυτό να μην είναι πια κατάλληλο ή χρήσιμο για τον αρχικό προορισμό του;

- 3) α) Δύναται ο αγοραστής παρτίδων ο οποίος μεταπωλεί σε (αλλοδαπό) τρίτο μεγάλη παρτίδα εμπορευμάτων που επιστράφηκαν από καταναλωτές και/ή κατέστησαν περιττά, [τα οποία] αγοράστηκαν σε παρτίδες από εμπόρους λιανικής και προμηθευτές, να θεωρηθεί κάτοχος που απορρίπτει παρτίδα εμπορευμάτων, κατά την έννοια του άρθρου 3, σημείο 1, της [οδηγίας 2008/98];
- β) Έχει σημασία για την απάντηση στο [τρίτο ερώτημα], [υπό α’], το ύψος του τιμήματος που ο τρίτος πρέπει να καταβάλει στον αγοραστή παρτίδων;
- γ) Έχει σημασία για την απάντηση στο [τρίτο ερώτημα], [υπό α’], αν η παρτίδα εμπορευμάτων περιλαμβάνει επίσης εμπορεύματα που παρουσιάζουν εύκολα επιδιορθώσιμη δυσλειτουργία ή ελάττωμα;
- δ) Έχει σημασία για την απάντηση στο [τρίτο ερώτημα], [υπό α’], αν η παρτίδα εμπορευμάτων περιλαμβάνει επίσης εμπορεύματα που παρουσιάζουν δυσλειτουργία ή ελάττωμα τέτοιας εκτάσεως ή σοβαρότητας ώστε τα εμπορεύματα αυτά να μην είναι πια κατάλληλα ή χρήσιμα για τον αρχικό προορισμό τους;
- ε) Έχει σημασία για την απάντηση στο [τρίτο ερώτημα], [υπό γ’], ή στο [τρίτο ερώτημα], [υπό δ’], το ποσοστό των ελαττωματικών εμπορευμάτων εντός της συνολικής παρτίδας εμπορευμάτων που μεταπωλούνται σε τρίτον; Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως, ποιο είναι το κρίσιμο ποσοστό;»

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

- 14 Με τα προδικαστικά ερωτήματα, τα οποία πρέπει να εξεταστούν από κοινού, το εθνικό δικαστήριο ερωτά, κατ’ ουσίαν, αν η μεταφορά προς τρίτη χώρα παρτίδας ηλεκτρικών και ηλεκτρονικών συσκευών, όπως οι επίμαχες της κύριας δίκης, τα οποία προορίζονταν αρχικά για λιανική πώληση αλλά επιστράφηκαν από τον καταναλωτή ή τα οποία, για διάφορους λόγους, επιστράφηκαν από τον έμπορο στον προμηθευτή του, όπως οι επίμαχες στην κύρια δίκη ηλεκτρικές συσκευές, πρέπει να θεωρηθεί ως «μεταφορά αποβλήτων» κατά την έννοια του άρθρου 1, παράγραφος 1, του κανονισμού 1013/2006, σε συνδυασμό με το άρθρο του 2, σημείο 1, και με το άρθρο 3, σημείο 1, της οδηγίας 2008/98.
- 15 Κατά το άρθρο του 1, παράγραφος 2, στοιχείο γ’, ο κανονισμός 1013/2006 εφαρμόζεται στις μεταφορές αποβλήτων που εξάγονται από την Ένωση σε τρίτες χώρες.
- 16 Όσον αφορά την έννοια του «αποβλήτου», υπενθυμίζεται ότι το άρθρο 3, σημείο 1, της οδηγίας 2008/98 ορίζει ως απόβλητο κάθε ουσία ή αντικείμενο το οποίο ο κάτοχός του απορρίπτει ή προτίθεται ή υποχρεούται να απορρίψει.
- 17 Κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, ο χαρακτηρισμός ενός αντικειμένου ως «αποβλήτου» προκύπτει πρωτίστως από τη συμπεριφορά του κατόχου του και από τη σημασία του όρου «απορρίπτω» (απόφαση της 12ης Δεκεμβρίου 2013, Shell Nederland, C-241/12 και C-242/12, EU:C:2013:821, σκέψη 37 καθώς και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 18 Όσον αφορά τον όρο «απορρίπτω», κατά πάγια επίσης νομολογία του Δικαστηρίου, ο όρος αυτός πρέπει να ερμηνεύεται λαμβάνοντας υπόψη τον σκοπό της οδηγίας για τα απόβλητα, ο οποίος, σύμφωνα με την αιτιολογική σκέψη της 6, συνίσταται στην ελαχιστοποίηση των επιβλαβών συνεπειών της παραγωγής και διαχειρίσεως αποβλήτων για την ανθρώπινη υγεία και το περιβάλλον, καθώς και υπό το πρίσμα του άρθρου 191, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ, το οποίο ορίζει ότι η πολιτική της Ένωσης στον τομέα του περιβάλλοντος αποβλέπει σε υψηλό επίπεδο προστασίας και στηρίζεται, μεταξύ άλλων, στις αρχές της προφύλαξης και της προληπτικής δράσης. Κατά συνέπεια, ο όρος «απορρίπτω» και, επομένως, και ο όρος «απόβλητο», κατά την έννοια του άρθρου 3, σημείο 1, της οδηγίας 2008/98, δεν πρέπει να ερμηνεύονται στενά (πρβλ. απόφαση της 12ης Δεκεμβρίου 2013, Shell Nederland, C-241/12 και C-242/12, EU:C:2013:821, σκέψη 38 καθώς και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

- 19 Όπως προκύπτει από τις διατάξεις της οδηγίας 2008/98, ο όρος «απορρίπτω» περιλαμβάνει τόσο την «αξιοποίηση» όσο και τη «διάθεση» ορισμένης ουσίας ή ορισμένου αντικειμένου, κατά την έννοια του άρθρου 1, σημεία 15 και 19, της οδηγίας αυτής (πρβλ. απόφαση της 12ης Δεκεμβρίου 2013, Shell Nederland, C-241/12 και C-242/12, EU:C:2013:821, σκέψη 39 καθώς και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 20 Ειδικότερα, η ύπαρξη «αποβλήτου», κατά την έννοια της οδηγίας 2008/98, πρέπει να εξακριβώνεται με βάση το σύνολο των περιστάσεων, πρέπει δε να λαμβάνεται υπόψη ο σκοπός της οδηγίας αυτής και να υπάρχει μέριμνα ώστε να μη θίγεται η αποτελεσματικότητά της (πρβλ. απόφαση της 12ης Δεκεμβρίου 2013, Shell Nederland, C-241/12 και C-242/12, EU:C:2013:821, σκέψη 40 καθώς και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 21 Ως εκ τούτου, ορισμένες περιστάσεις μπορεί να συνιστούν ενδείξεις για την ύπαρξη ενέργειας, προθέσεως ή υποχρέωσης απορρίψεως μιας ουσίας ή ενός αντικειμένου κατά την έννοια του άρθρου 3, σημείο 1, της οδηγίας 2008/98 (πρβλ. απόφαση της 12ης Δεκεμβρίου 2013, Shell Nederland, C-241/12 και C-242/12, EU:C:2013:821, σκέψη 41).
- 22 Πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στο αν το οικείο αντικείμενο ή η οικεία ουσία έχει ή δεν έχει πλέον χρησιμότητα για τον κάτοχό του, οπότε το εν λόγω αντικείμενο ή η ουσία συνιστά βάρος το οποίο ο κάτοχός του επιθυμεί να απορρίψει. Αν τούτο συμβαίνει πράγματι, υφίσταται ο κίνδυνος να απορρίψει ο κάτοχος το αντικείμενο ή την ουσία που κατέχει με τρόπο που ενδέχεται να βλάψει το περιβάλλον, ιδίως με εγκατάλειψη, απόρριψη ή ανεξέλεγκτη διάθεση. Εφόσον εμπίπτει στην έννοια του «αποβλήτου», όπως αυτό ορίζεται στην οδηγία 2008/98, το εν λόγω αντικείμενο ή η εν λόγω ουσία υπάγεται στις διατάξεις της οδηγίας αυτής, οπότε η αξιοποίηση ή η διάθεσή του πρέπει να πραγματοποιηθεί χωρίς να τίθεται σε κίνδυνο η υγεία του ανθρώπου και χωρίς να χρησιμοποιούνται διαδικασίες ή μέθοδοι που ενδέχεται να βλάψουν το περιβάλλον (πρβλ. απόφαση της 12ης Δεκεμβρίου 2013, Shell Nederland, C-241/12 και C-242/12, EU:C:2013:821, σκέψη 42 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 23 Συναφώς, ο βαθμός πιθανότητας επαναχρησιμοποίησης ενός αγαθού, μιας ουσίας ή ενός προϊόντος χωρίς προηγούμενη μεταποίηση αποτελεί σημαντικό κριτήριο προκειμένου να εκτιμηθεί αν αυτά αποτελούν ή όχι απόβλητα κατά την έννοια της οδηγίας 2008/98. Αν υφίσταται προς τούτο οικονομικό όφελος για τον κάτοχο, πέραν της απλής δυνατότητας επαναχρησιμοποίησης του συγκεκριμένου αγαθού, της ουσίας ή του προϊόντος, η πιθανότητα μιας τέτοιας επαναχρησιμοποίησης είναι μεγάλη. Σε μια τέτοια περίπτωση, το αγαθό, η ουσία ή το προϊόν δεν μπορούν πλέον να θεωρούνται βάρος το οποίο ο κάτοχός του επιδιώκει «να απορρίψει», αλλά γνήσιο προϊόν (πρβλ. απόφαση της 18ης Δεκεμβρίου 2007, Επιτροπή κατά Ιταλίας, C-263/05, EU:C:2007:808, σκέψη 38 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 24 Ουδόλως δικαιολογείται να υπαχθούν στις διατάξεις της οδηγίας 2008/98, οι οποίες αποσκοπούν στο να εξασφαλιστεί ότι οι ενέργειες της αξιοποίησης και διαθέσεως των αποβλήτων θα πραγματοποιηθούν με τρόπο που να μη θέτει σε κίνδυνο την ανθρώπινη υγεία και χωρίς να χρησιμοποιούνται διαδικασίες ή μέθοδοι που μπορούν να βλάψουν το περιβάλλον, πράγματα, ουσίες ή προϊόντα τα οποία ο κάτοχός τους προτίθεται να εκμεταλλευθεί ή να εμπορευθεί υπό ευνοϊκές από οικονομική άποψη συνθήκες, ανεξαρτήτως οποιασδήποτε πράξεως αξιοποίησης. Εντούτοις, λαμβανομένης υπόψη της υποχρέωσης ευρείας ερμηνείας της έννοιας του «αποβλήτου», πρέπει να γίνει δεκτό ότι καλύπτονται μόνον οι καταστάσεις εκείνες στις οποίες η επαναχρησιμοποίηση του επίμαχου πράγματος ή της ουσίας δεν είναι απλώς ενδεχόμενη αλλά βέβαιη και δεν απαιτείται προηγούμενη προσφυγή σε μία από τις διαδικασίες αξιοποίησης των αποβλήτων που αναφέρονται στο παράρτημα II της οδηγίας 2008/98, πράγμα που εναπόκειται στο αιτούν δικαστήριο να ελέγξει (πρβλ. απόφαση της 12ης Δεκεμβρίου 2013, Shell Nederland, C-241/12 και C-242/12, EU:C:2013:821, σκέψη 53 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

- 25 Τελικώς, εναπόκειται στο αιτούν δικαστήριο, το οποίο είναι το μόνο αρμόδιο να εκτιμήσει τα πραγματικά περιστατικά της υπόθεσης της οποίας επιλήφθηκε, να εξετάσει αν ο κάτοχος του επίμαχου αντικειμένου ή της επίμαχης ουσίας είχε πράγματι την πρόθεση να το «απορρίψει», λαμβάνοντας υπόψη όλες τις περιστάσεις της υποθέσεως και μεριμνώντας παράλληλα για την επίτευξη του σκοπού της οδηγίας 2008/98. Πάντως, στο Δικαστήριο εναπόκειται να παράσχει στο εν λόγω δικαστήριο κάθε χρήσιμο στοιχείο για την επίλυση της διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιόν του (πρβλ. αποφάσεις της 3ης Οκτωβρίου 2013, Brady, C-113/12, EU:C:2013:627, σκέψη 47 καθώς και της 12ης Δεκεμβρίου 2013, Shell Nederland, C-241/12 και C-242/12, EU:C:2013:821, σκέψη 48).
- 26 Εν προκειμένω, πρέπει να εξεταστεί αν οι ηλεκτρικές συσκευές που περιλαμβάνονται στην επίμαχη παρτίδα έπρεπε να θεωρηθούν ως «απόβλητα» κατά τη στιγμή που εντοπίστηκαν από τις τελωνειακές αρχές των Κάτω Χωρών.
- 27 Συναφώς, στην περίπτωση που η Tronex απέκτησε συσκευές οι οποίες, σε προγενέστερο στάδιο, είχαν ήδη καταστεί απόβλητα και δεν προέβη σε διάθεση ή αξιοποίησή τους, πρέπει να γίνει δεκτό ότι προέβη σε μεταφορά αποβλήτων κατά παράβαση των σχετικών διατάξεων του κανονισμού 1013/2006.
- 28 Ωστόσο, όσον αφορά την περίπτωση, που ανέφερε το αιτούν δικαστήριο, κατά την οποία οι ηλεκτρικές συσκευές που περιλαμβάνονταν στην επίμαχη παρτίδα δεν ήταν πλέον κατάλληλες για τον σκοπό για τον οποίο προορίζονταν αρχικά από τους κατόχους τους, δηλαδή τους εμπόρους λιανικής, τους χονδρεμπόρους και τους εισαγωγείς αυτού του είδους καινούργιων συσκευών, πρέπει να υπογραμμιστεί ότι το γεγονός αυτό μπορεί να αποτελεί ένδειξη ότι η επίμαχη παρτίδα συνιστά βάρος το οποίο οι προμηθευτές επιθυμούν να «απορρίψουν».
- 29 Όσον αφορά τις περιπτώσεις που οι εν λόγω συσκευές είχαν υπολειμματική αξία και στις οποίες η Tronex κατέβαλε ένα ποσό αντίστοιχο προς την αξία αυτή, κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, η έννοια του «αποβλήτου» δεν αποκλείει τις ουσίες και τα αντικείμενα που έχουν εμπορική αξία και ενδέχεται να μπορούν να επαναχρησιμοποιηθούν από οικονομική άποψη (απόφαση της 12ης Δεκεμβρίου 2013, Shell Nederland, C-241/12 και C-242/12, EU:C:2013:821, σκέψη 50 καθώς και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 30 Οι αμφιβολίες του αιτούντος δικαστηρίου αφορούν ιδίως το γεγονός ότι, παρόλο που οι εν λόγω συσκευές βρισκόνταν, κατά το μεγαλύτερο μέρος τους, στην αρχική συσκευασία τους, ορισμένες από αυτές ήταν χωρίς συσκευασία. Πράγματι, η επίμαχη παρτίδα αποτελούνταν, αφενός, από ηλεκτρικές συσκευές τις οποίες είχαν επιστρέψει οι καταναλωτές βάσει της εγγύησης του προϊόντος και, αφετέρου, από προϊόντα που είχαν καταστεί περιττά στη σειρά προϊόντων του εμπόρου λιανικής, του χονδρεμπόρου ή του εισαγωγέα, κατόπιν, π.χ., τροποποίησης της εν λόγω σειράς προϊόντων. Περαιτέρω, ορισμένες συσκευές ήταν ελαττωματικές.
- 31 Συναφώς, απλώς και μόνον το γεγονός ότι ο πωλητής και ο αγοραστής χαρακτήρισαν την πώληση ως πώληση παρτίδας και ότι η παρτίδα αυτή περιέχει συσκευές που πρέπει να θεωρηθούν απόβλητα δεν συνεπάγεται ότι όλες οι συσκευές που περιέχει η παρτίδα αυτή αποτελούν απόβλητα.
- 32 Αφενός, όσον αφορά τα προϊόντα που κατέστησαν περιττά στη σειρά προϊόντων του εμπόρου λιανικής, του χονδρεμπόρου ή του εισαγωγέα τα οποία βρισκόνταν ακόμη στην αρχική συσκευασία τους η οποία δεν είχε ανοιχθεί, μπορεί να γίνει δεκτό ότι πρόκειται για καινούργια προϊόντα τα οποία τεκμαίρεται ότι λειτουργούσαν. Τα εν λόγω ηλεκτρικά προϊόντα μπορούν να θεωρηθούν ως εμπορεύσιμα προϊόντα, που μπορούν να αποτελέσουν το αντικείμενο κανονικών εμπορικών συναλλαγών και τα οποία, καταρχήν, δεν αποτελούν βάρος για τον κάτοχό τους, κατά τη νομολογία που υπομνήσθηκε στη σκέψη 22 της παρούσας αποφάσεως.

- 33 Η ενώπιο του Δικαστηρίου δικογραφία δεν περιλαμβάνει στοιχεία που να επιτρέπουν στο Δικαστήριο να θεωρήσει ότι ο κάτοχός τους είχε την πρόθεση να «απορρίψει» τα εν λόγω προϊόντα κατά την έννοια του άρθρου 3, σημείο 1, της οδηγίας 2008/98. Ωστόσο, στο αιτούν δικαστήριο εναπόκειται να εξακριβώσει ότι από κανένα στοιχείο δεν προκύπτει αμφιβολία ως προς την καλή κατάσταση λειτουργίας των προϊόντων αυτών.
- 34 Αφετέρου, όσον αφορά τις ηλεκτρονικές συσκευές που επιστράφηκαν βάσει της εγγύησης του προϊόντος, πρέπει να τονιστεί ότι η επιστροφή που πραγματοποιείται σύμφωνα με συμβατική ρήτρα με παράλληλη επιστροφή εκ μέρους του εμπόρου του τιμήματος αγοράς δεν μπορεί να θεωρηθεί ως απόρριψη. Συγκεκριμένα, όταν ο καταναλωτής επιστρέφει ένα προϊόν που δεν είχε τις συνομολογηθείσες ιδιότητες προκειμένου να του επιστραφεί το τίμημα βάσει της σχετικής εγγύησης στη σύμβαση πώλησης του προϊόντος αυτού, ο εν λόγω καταναλωτής δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι έχει τη βούληση να προβεί σε ενέργεια διάθεσης ή αξιοποίησης ενός προϊόντος το οποίο είχε την πρόθεση να «απορρίψει», κατά την έννοια του άρθρου 3, σημείο 1, της οδηγίας 2008/98. Κατά τα λοιπά, πρέπει να προστεθεί ότι, υπό περιστάσεις, όπως αυτές της διαφοράς της κύριας δίκης, ο κίνδυνος να απορρίψει ο κάτοχος το προϊόν αυτό με τρόπο που ενδέχεται να βλάψει το περιβάλλον είναι μικρός (πρβλ. απόφαση της 12ης Δεκεμβρίου 2013, Shell Nederland, C-241/12 και C-242/12, EU:C:2013:821, σκέψη 46).
- 35 Ωστόσο, η εν λόγω επιστροφή βάσει της εγγύησης του προϊόντος δεν παρέχει τη δυνατότητα να διαπιστωθεί αν, σε ένα τέτοιο πλαίσιο, είναι βέβαιη η επαναχρησιμοποίηση των συγκεκριμένων ηλεκτρικών συσκευών, όπως απαιτείται από τη νομολογία που υπενθυμίζεται στη σκέψη 24 της παρούσας αποφάσεως. Πρέπει επομένως να εξακριβωθεί, προκειμένου να προσδιοριστεί ο κίνδυνος να απορρίψει ο κάτοχος την οικεία συσκευή κατά τρόπο που θα προκαλούσε βλάβη στο περιβάλλον, εάν οι ηλεκτρικές συσκευές που επιστράφηκαν βάσει της εγγύησης του προϊόντος μπορούν ακόμη να πωληθούν, όταν είναι ελαττωματικές, χωρίς επισκευή για να χρησιμοποιηθούν για τον αρχικό τους σκοπό και εάν η εν λόγω επαναχρησιμοποίηση είναι βέβαιη.
- 36 Αντιθέτως, εάν ελαττώματα που απαιτούν επισκευή επηρεάζουν τη συσκευή κατά τρόπο που να μη μπορεί αυτή να χρησιμοποιηθεί σύμφωνα με τον αρχικό σκοπό της, η εν λόγω συσκευή συνιστά βάρος για τον κάτοχό της και, ως εκ τούτου, πρέπει να θεωρηθεί ως απόβλητο, δεδομένου ότι δεν υπάρχει βεβαιότητα ότι ο κάτοχος θα προβεί πράγματι στη επισκευή της. Όπως επισήμανε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή με τις γραπτές παρατηρήσεις της, η ύπαρξη αμφιβολιών για το κατά πόσον ένα προϊόν μπορεί ακόμη να πωληθεί για χρήση σύμφωνα με τον αρχικό σκοπό του είναι αποφασιστικής σημασίας για τον χαρακτηρισμό του ως «απόβλητου».
- 37 Επομένως, το αναγκαίο κόστος επισκευής για την εκ νέου χρησιμοποίηση του εν λόγω προϊόντος σύμφωνα με τον αρχικό σκοπό του έχει ελάχιστη σημασία, δεδομένου ότι, αφενός, το γεγονός και μόνον ότι το προϊόν αυτό δεν λειτουργεί αποτελεί βάρος για τον κάτοχό του και, αφετέρου, όπως προκύπτει από την προηγούμενη σκέψη, η μελλοντική χρήση του σύμφωνα με τον εν λόγω σκοπό δεν είναι βέβαιη.
- 38 Επομένως, πρέπει να γίνει δεκτό ότι ελάττωμα τέτοιας φύσης που να καθιστά το εν λόγω προϊόν μη χρησιμοποιήσιμο σύμφωνα με τον αρχικό σκοπό του αποδεικνύει ότι η επαναχρησιμοποίηση ενός τέτοιου προϊόντος δεν είναι βέβαιη.
- 39 Επισημαίνεται συναφώς ότι ο τρόπος με τον οποίο ο κάτοχος αντιμετωπίζει τη δυσλειτουργία ή το ελάττωμα μπορεί να παράσχει ενδείξεις για την ύπαρξη ενέργειας, πρόθεσης ή υποχρέωσης απόρριψης του συγκεκριμένου προϊόντος. Επομένως, όταν ο κάτοχος πωλεί ή παραχωρεί το εν λόγω προϊόν σε τρίτον χωρίς να έχει διαπιστώσει προηγουμένως την κατάσταση λειτουργίας του, πρέπει να γίνει δεκτό ότι το εν λόγω προϊόν συνιστά βάρος για τον κάτοχο και ότι το απορρίπτει, οπότε το εν λόγω προϊόν μπορεί να χαρακτηριστεί «απόβλητο» κατά την έννοια της οδηγίας 2008/98.

- 40 Επομένως, προκειμένου να αποδειχθεί ότι οι ελαττωματικές συσκευές δεν συνιστούν απόβλητα, εναπόκειται στον κάτοχο των επίμαχων προϊόντων να αποδείξει ότι η επαναχρησιμοποίησή τους είναι όχι μόνον ενδεχόμενη, αλλά βέβαιη, και να βεβαιωθεί ότι έχουν πραγματοποιηθεί οι απαραίτητοι έλεγχοι ή ακόμη και οι αναγκαίες προηγούμενες επισκευές συναφώς.
- 41 Εξάλλου, αποτελεί ευθύνη του κατόχου που προτίθεται να αποστείλει συσκευές όπως οι επίμαχες της κύριας δίκης σε τρίτον να μεριμνά ώστε να διασφαλίζεται η κατάσταση λειτουργίας τους με την κατάλληλη συσκευασία προκειμένου να προστατεύονται από ζημίες που μπορεί να προκληθούν κατά τη μεταφορά. Ελλείψει τέτοιας συσκευασίας, πρέπει να θεωρηθεί, καθόσον ο κάτοχος δέχεται τον κίνδυνο να υποστούν ζημία οι συσκευές αυτές κατά τη μεταφορά, ότι προτίθεται να τις απορρίψει.
- 42 Όπως επισήμανε η γενική εισαγγελέας στο σημείο 42 των προτάσεών της, μια τέτοια υποχρέωση ελέγχου και, ενδεχομένως, επισκευής καθώς και συσκευασίας αποτελεί μέτρο που τελεί σε σχέση αναλογικότητας με τον σκοπό της οδηγίας 2008/98.
- 43 Κατόπιν των προεκτεθέντων, στα υποβληθέντα προδικαστικά ερωτήματα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι η μεταφορά προς τρίτη χώρα παρτίδας ηλεκτρικών και ηλεκτρονικών συσκευών όπως οι επίμαχες στην κύρια δίκη, οι οποίες προορίζονταν αρχικά για λιανική πώληση αλλά επιστράφηκαν από τον καταναλωτή ή οι οποίες, για διάφορους λόγους, επιστράφηκαν από τον έμπορο στον προμηθευτή του, πρέπει να θεωρηθεί «μεταφορά αποβλήτων» κατά την έννοια του άρθρου 1, παράγραφος 1, του κανονισμού 1013/2006, σε συνδυασμό με το άρθρο του 2, σημείο 1, και με το άρθρο 3, σημείο 1, της οδηγίας 2008/98, όταν η παρτίδα αυτή περιλαμβάνει συσκευές των οποίων δεν διαπιστώθηκε προηγουμένως η καλή λειτουργία ή οι οποίες δεν προστατεύθηκαν με τον ενδεδειγμένο τρόπο από τις ζημίες κατά τη μεταφορά. Αντιθέτως, τέτοια προϊόντα που κατέστησαν περιττά στη σειρά προϊόντων του πωλητή, τα οποία βρίσκονται μέσα στην αρχική συσκευασία τους που δεν έχει ανοιχθεί, δεν πρέπει, ελλείψει αντίθετων ενδείξεων, να θεωρηθούν απόβλητα.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 44 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (δεύτερο τμήμα) αποφαινεται:

Η μεταφορά προς τρίτη χώρα παρτίδας ηλεκτρικών και ηλεκτρονικών συσκευών όπως οι επίμαχες στην κύρια δίκη, οι οποίες προορίζονταν αρχικά για λιανική πώληση αλλά επιστράφηκαν από τον καταναλωτή ή οι οποίες, για διάφορους λόγους, επιστράφηκαν από τον έμπορο στον προμηθευτή του, πρέπει να θεωρηθεί «μεταφορά αποβλήτων» κατά την έννοια του άρθρου 1, παράγραφος 1, του κανονισμού (ΕΚ) 1013/2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 14ης Ιουνίου 2006, για τις μεταφορές αποβλήτων, σε συνδυασμό με το άρθρο του 2, σημείο 1, και με το άρθρο 3, σημείο 1, της οδηγίας 2008/98/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 19ης Νοεμβρίου 2008, για τα απόβλητα και την κατάργηση ορισμένων οδηγιών, όταν η παρτίδα αυτή περιλαμβάνει συσκευές των οποίων δεν διαπιστώθηκε προηγουμένως η καλή λειτουργία ή οι οποίες δεν προστατεύθηκαν με τον ενδεδειγμένο τρόπο από τις ζημίες κατά τη μεταφορά. Αντιθέτως, τέτοια προϊόντα που κατέστησαν περιττά στη σειρά προϊόντων του πωλητή, τα οποία βρίσκονται μέσα στην αρχική συσκευασία τους που δεν έχει ανοιχθεί, δεν πρέπει, ελλείψει αντίθετων ενδείξεων, να θεωρηθούν απόβλητα.

(υπογραφές)